

ȘCOALA NOASTRĂ

Foaie învățătoarească de cultură și orientare profesională.

Redacția și Administrația:

SAVA BARBATESCU Turnu-Severin

Str. Căpitan Coravu 30

Ce este inteligența?

Se întrebunțează cuvântul „inteligentă” deseori în mod abuziv. În multe cazuri, auzim în vorbirea obișnuită despre câte ceva că este „foarte inteligent” când în fapt este departe de-a avea pozi-tivul, necum superlativul acestei proprietăți.

Motivul abuzului constă în confuzia ce se face între „inteli-gență” și „cunoștință”.

Sunt înși care au foarte multe cunoștințe datorită unei bune memorii și a multiple experiențe fără să fie „foarte inteligenți” și sunt neștiutori de carte cărora li se poate spune „foarte inteligenți”.

În ce constă atunci funcțiunea inteligenței?

Claparède și W. Stern o pun în însușirea de adaptare avanta-joasă la situații noi cu minimum de efort. Această definiție ridică serioase obiecțiuni datorită elasticității termenului adaptare.

Nu putem spune că animalele nu se adaptează „rezolvând situațiuni noi și dificile, indiferent dacă apelează la instinct, sau la o presupusă gândire” (cit. din Diagnosticarea inteligenței pag. 3 de M. Nestor).

Nu putem fi mulțumiți dar, cu această definiție. În plus învă-țăm că celelalte animale afară de om nu pot fi numite „inteli-gente”, deși multe sunt mângăiate cu acest atribut.

Cercetările psihologice curente nu sunt satisfăcute nici cu in-teligența ca o sinteză a memoriei, atenției, imaginației și asociației.

Poți fi atent la anumite scene care te interesează, poți reține cunoștințe, deci să fii cu memoria bună, poți să te mângâi cu o imaginație destul de vie - până la a te face proprietar de Castele în Spania - poți asocia elemente cu care să făurești o utopie fără să excelezi în inteligență.

Inteligența a fost mai corect definită de Meumann, Delacroix și H. Bergson ca fiind funcțiunea de alegere între mijloace po-trivite scopului — ca fiind puterea de-a concepe relații și de-a stabili raporturi de echivalență, de conținut și conținător, de cauză și efect.

Această funcțiune apare la om, definitiv conturată pe la 9 ani în medie vorbind. Așa ne spune, în urma unor riguroase cercetări, psihologul francez I. M. Lahy.

Am socotit de folos aceste precizări, mai ales pentru noi, învățătorii, acum spre sfârșit de an, când, interpretând manifestă-rile elevilor noștri, avem a răspunde dacă și cât sunt de inteligenți.

V. Grosu, înv.
licențiat în pedagogie

Cuvânt ținut la

Desvelirea monumentului prof. Ștefan Velovan.

Ziua de azi este pentru școala a-aceasta o îndoită sărbătoare. E mai întâi sărbătoarea patronului său re-legios: Sfântul Ioan Evanghelistul. A-aceasta este o sărbătoare obișnuită, o sărbătoare anuală. Dar pe lângă a-aceasta și mai presus de ea, este săr-bătoarea prilejuită de sfințirea bustului în bronz al lui Ștefan Velovan, care este patronul spiritual al școlii noas-tre, pentru că numele său școala noas-tră îl poartă. Această de a doua ser-bare este unică pentru școala noastră; iar în lumea școlară, o serbare de a-semenea natură este foarte rară.

Monumente, simboluri ale unor pi-oase omagii aduse de contemporani,

se ridică de obicei, oamenilor de știin-ță, literaților și artiștilor. Rar de tot și câte un om de școală se bucură de o asemenea imortalizare în piatră sau bronz. Dece această deosebire?

După mine explicația ar fi aceasta:

Realizările oamenilor de știință, fie ele descoperiri sau invenții, sunt ime-diat cunoscute de marele public, care poate trage chiar foloase de pe urma lor. Tot așa, creațiunile literaților și artiștilor se adresează și ele marelui public, căruia îi cuceresc admirația pentru acei care le au înfăptuit.

Activitatea omului de școală nu du-ce la asemenea realizări cu un folos imediat pentru societate. Activitatea o-

mului de școală e discretă: ea se petrece între pereții școlii și nu este cunos-cută decât de elevi și poate, de orga-nele școlare de control. Afară de a-ceasta, realizările oamenilor de școală nu sunt de natură materială, nu sunt vizibile ori palpabile ci sunt de natură spirituală: Modelarea sufletului elevilor. Iar pentru că elevii, ca să-și dea sea-mă întrucât sufletul lor a fost mode-lat, e nevoie să treacă vremea, e ne-voie ca ei să fi ajuns să aibe o per-spectivă în timp, ca să poată deprinde ceea ce datorează dascălilor lor, și căruia dintre dascăli îi datorează mai mult din ceea ce a ajuns să fie. Și, în sfârșit, elevii, ajunși elemente sociale pentru că s'au resleșit, pentru că sunt depărtați unii de alții, chiar dacă nu-tresc în sufletul lor adânci sentimente de recunoștință și de venerație pentru vreun dascăl al lor, cu greu și le pot înmănunchia aceste alese sentimente ale lor, cu greu și le pot exterioriza în comun, printr'un simbol material. Iată de ce unui dascăl, rar i se ridică un monument. Dar când memoria se bu-cură de un asemenea pios omagiu, el trebuie să fi fost în adevăr un om de o excepțională valoare. Aceasta e și cazul lui Ștefan Velovan.

Și totuși, Ștefan Velovan n'a fost cu-noscute în cercuri largi. N'a fost poate bine cunoscut nici măcar de către toți membrii corpului didactic local. A-ceasta, desigur, din cauza modestiei sale și a vieții retrase pe care a dus-o. De aceea să-mi dați voie a schița fugar viața lui și a contura profilul său mo-ral.

Ștefan Velovan s'a născut la 22 Sep-temvrie 1852, în com. Rusca din jude-țul Severin. Tatăl său era preotul pa-roh al comunei, părintele Nicolae, iar mama sa, preoteasa Drăghina. Cursul primar l-a făcut în comuna sa natală. Școala primară superioară „Oberschu-le” a făcut-o la Timișoara. Tot la Ti-mișoara a urmat și cursul secundar, după absolvirea căruia a depus exa-menul de maturitate, corespunzător ba-caloriatului nostru.

Obținând o bursă de 200 florini a-nual dela fundația Godju, se înscrie la Universitatea din Viena ca student ordinar. Aci studiază filozofia și știin-țele naturale.

Primul episcop român al Caran-sebeșului, Ion Popazu, care intenționa să organizeze în Caransebeș o școală pentru pregătirea învățătorilor, cunos-când inteligența și dragostea de în-vățătură a tânărului Velovan, îl trimite în Germania la Universitatea din Got-ha, ca să și completeze Studiile teo-retice și practice de pedagogie, la Se-minarul Pedagogic al acestei Universi-tăți. După cererea sa, sprijinită și de recomandarea Direcțiunii Seminarului Ministerul Instrucțiunii publice din Ber-lin îi permite lui Velovan să țină lecții la școala de aplicație a aceluși Semi-

nar. Prin lecțiile sale, Velovan dă do-vada de un remarcabil tact pedagogic și de o deplină stăpânire a metodei de predare: de aceea Direcțiunea Se-minarului recomandă foarte călduros Ministerului, pe talentatul pedagog ro-mân.

Reîntorcându-se dela Gotha, epis-copul Popazu îi încredințează catedra de pedagogie dela Preparandia, adică dela Școala Normală din Caransebeș, în toamna anului 1877. Puțin mai târ-ziu, îi dă și postul onorific de Director al acestei școlii.

În scurt timp, tânărul Velovan, avea numai 25 ani, a izbucit să se impună colegilor prin soliditatea și vasilitatea cu-noștințelor sale, iar prin modul său ra-tional de predare și-a captivat elevii. Unul dintre elevii de atunci ai lui Ve-lovan, învățătorul Iosef Velcean, spu-ne într'un almanah editat de dânsul, următoarele: „Espirând ora prescrisă suna clopotul dar în zadar, nimeni din noi nu-l auzea, cu atâtă încordare urmăream explicațiile și prelegerile iubitelui nostru director. Farmecul și puterea hipnotică cu care știa să-și pregătească prelegile, erau deja lăși-te și nu era elev care să fi manifestat neatențiune în vreuna din orele sale”.

Când episcopul Popazu, în dorința lui ca învățătorii din Dioceza sa să-și poată continua perfecționarea, hotă-râște așa numitele conferințe învâță-torești, Ștefan Velovan e acela care le organizează și le dirijează. Atunci scrie el, pentru a veni în ajutorul în-vățătorilor, instrucțiunile sale metodice relative la cele mai multe obiecte de învățământ.

Ștefan Velovan ajunge punctul cen-tral al oricărei mișcări culturale din Caransebeș, Dela 1883 este preșe-dintele Reuniunii învățătorilor Diocezei Caransebeșene. Prin tactul său și prin direcțiunea pe care el i-o dă, Reuniunea ajunge să servească de model tuturor Asociațiilor învățătoarești. Societatea de cântări și muzică din Caransebeș alege deasemenea președinte și s președenția sa își atinge ea apoge-activității sale.

Aceste multiple preocupări nu-l îm-piedică pe Velovan de a scrie. Pentru folosul învățătorilor, scrie: *Metodica specială a Geometriei, a științelor Fi-zico-Chimice, a Istoriei, a Religiei, a Moralei, Științele Naturale în școala primară* și altele. A publicat în *Convorbiri literare*, recenzii și studii critice. Are în această revistă și un studiu cri-tic asupra lucrării profesorului Ion Po-pescu „*Psihologia empirică*”, scris cu atâtă competență, încât a atras atenți-unea oamenilor de știință asupra autorului studiului. Tot asupra aceste-i lucrări, mai are un studiu, publicat în revista lui Diaconovici „*Romanisch-er revue*”. În *convorbiri literare* a m publicat un alt studiu intitulat *Induc-unea în morală* provocat de scriere

upra Moralei inductive a profesorului Leonardescu dela universitatea din Iași. Tot în *Convorbiri Literare*, a mai publicat și studiul *Raportul dintre știință și morală*. Revistele streine primesc și ele colaborarea lui Velovan. Astfel revista germană de specialitate *Zeitschrift für die exacte Philosophie*, publică *Intemeierea psihologică a actelor elementare ale gândirii în marginile legilor herbariene de asociere și reproducere*. A mai tipărit Velovan în timpul acela *Cercul Apepercepției monografice psihologică asupra treptelor didactice formale*.

Aceste lucrări și mai ales studiile publicate în *Convorbiri Literare* îl fac pe Titu Maiorescu să considere pe Velovan ca pe o remarcabilă personalitate pedagogică. Titu Maiorescu era unul dintre foarte pușinii, pe vremea aceea, care socoteau că studiul pedagogiei și practica pedagogică sunt absolut necesare celor cari se pregătesc să predea altora învățământul. El însuși introdusese aceste cursuri la Școala Normală din Iaș. Deaceea Titu Maiorescu, în calitatea lui de Ministru al Instrucțiunii Publice, intră în corespondență cu Velovan, pentru a-l determina să treacă în țară, în Regat, ca profesor de pedagogie. Despre acest demers, află însă episcopul Popazu, iar episcopul Popazu, care era unchiul după mamă al lui T. Maiorescu, îi scrie acestuia, exprimându-și mirarea că România, regat liber, nu-și pregătește elemente de care are nevoie. Ci cauză să le fure pe acelea pe care și le-au pregătit ei, sub stăpânire streină, cu mari greutăți și jertfe. Și termină episcopul Popazu cu amenințarea: „Ne poate Titule, dacă îmi iei pe Velovan mie nu-mi rămâne decât să închid Preparandia“ Firește, T. Maiorescu n'a mai stăruit în demersul său. Dar Velovan, simțindu-se jignit de întreruperea corespondenței, îi cere explicație lui Maiorescu. Drept justificare Maiorescu îi trimite scrisoarea primită dela episcopul Popazu. Velovan nu mai putea fi supărat, dar rămâne în Caransebeș. Piedeca trecerii sale în regat fusese episcopul Popazu. Dar episcopul moare în Februarie 1889, iar ceva mai târziu, la 1893, Ministrul Instrucțiunii Publice de atunci, Tache Ionescu, reia tratativele cu Șt. Velovan și izbutește să-l determine a trece în țară.

Iată ordinii cu care se încheie tratativele:

Ministrul Instrucțiunii Publice și al cultelor.

Cabinetul Directorului învățământului Secundar și Superior

Domnule Profesor,

Am onoarea a vă aduce la cunoștință că Ministerul fiind dispus a vă acorda chiar de acum o catedră de pedagogie la o școală din Capitală cu salariul lunar cel puțin 450 lei în mână, vă rugăm să binevoiți a răspunde dacă consimțiți la această propunere, și în caz afirmativ să ne arătați timpul când veți putea veni la București.

Binevoiți, vă rog, Domnule Profesor, a primi expresiunea distinsei mele considerațiuni.

Directorul Învățământului Secundar și Superior,

(ss) Crivăț.

D-Sale

Domnului Velovan Profesor la Școala Pedagogică, Caransebeș.

Ministrul Instrucțiunii Publice îi încredințează lui Velovan catedra de pedagogie dela școala Normală „Regele Carol I.“ din București și-i dă în acelaș timp și Direcțiunea școalei. Ca director, Velovan funcționează 2 ani, apoi dimisionează. Ca profesor de pedagogie, funcționează însă 3 ani: 2 în București și 1 în Câmpu-Lung unde școala se mutase. În toamna anului 1896, Velovan se transferă la Craiova la școala noastră. Dupe un an de funcționare aci, la 1897, înființează școala de Aplicație și pentru ca să îndeplinească o cerință a legii, dar mai ales pentru că Velovan nu putea concepe o școală normală fără școala de aplicație, la care elevii normaliști să facă practică pedagogică. Școala de Aplicație fu orgnizată de Velovan, directorul ei, cu ajutorul celor dintâi învățători pe care ea i-a avut: D-nii Marin Florescu și Ilie Jianu, care 14 ani au rămas alături de Velovan, ca auxiliari și colaboratori ai săi.

Aci în Craiova Velovan a rămas strâns legat de catedra sa. În afară de școală s'a manifestat puțin. Lua parte la conferințele generale ale învățătorilor, ținute în vacanța Paștelui când le lămurea diverse chestiuni de învățământ. A fost membru în comitetul Ligii Culturale. În 1919, pe vremea consiliului Dirigent al Transilvaniei, D-I Onisifor Ghibu, dela Resortul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, stăruiește de Velovan să se întoarcă peste Munji, ca să ia inspectoratul școalelor normale. Velovan invocând vârsta sa înaintată, refuză propunerea. A făcut parte din primul Parlament al României Intregite ca deputat.

Timpul, pe care i-l lăsa liber îndatoririle sale profesionale. Velovan îl folosea scriind. Și după ce trece în țară a fost un asiduu colaborator al *Convorbirilor Literare*. În ele își publică studiile *Rolul fanteziei și al memoriei în procesul de aperccepție. Aperccepția în serviciul noșniilor. Studiu critic asupra logicei lui Titu Maiorescu și altele*. Colaborează la *Solidaritatea* cu articole de specialitate cât timp apare această revistă a Corpului Didactic local.

Deasemenea mai fiecare număr al revistei *Chestiuni Metodice* se deschidea cu un articol al lui Velovan, în care maestrul lămurea o problemă de învățământ. *Chestiuni metodice* a fost revistă foarte meritoasă, prețuită mult de învățători, pe care din anul 1909, o scoteau învățătorii școalei de aplicație Marin Florescu și Ilie Jianu.

În legătură cu această revistă, un amănunt. La apariția ei, Directorii Florescu și Jianu o trimit și învățătorilor dela școalele de aplicație depe lângă școalele normale existente pe atunci.

Dar fie dintr'o scăpare de vedere fie dintr'o lipsă de informație, revista lor nu e primită de unul dintre acei învățători. Învățătorul omis, tânăr pe atunci, adresează Direcțiunei revistei o carte poștală, prin care își arată nemulțumirea că lui nu i s'a trimis revista, pe care colegul său o primise, și cere stăruitor să fie trecut printre abonați. Cartea aceea poștală era iscălită D. V. Toni, învățător la Școala de Aplicație depe lângă Școala Normală „Costache Negrii din Galați“.

Ultimele lucrări, pe care Velovan le dă la lumină, apar în anul 1926. Sunt două studii originale, tipărite în două broșuri deosebite. Primul e un studiu metodologic „*Metoda Proiectării Japlor*“. Al doilea studiu original este *Cunoștințe pregătitoare și Mecanica Psihologică*.

În acest an 1926, după o strălucită carieră, plină de roade, în curs de 49 ani, dintre cari 16 petrecuți în Caransebeș, 3 la Școala Normală „Regele carol I.“ și 30 la școala aceasta, Ștefan Velovan se retrage la pensie, în vârstă de 74 ani.

În acelaș an 1926, în ziua de 5 Decembrie, Ștefan Velovan adus dela Rusca împreună cu D-na Velovan, de către o delegație, a fost sărbătorit împreună cu colegul dânsului, D-I Gh. Fotino, ieșiți împreună la pensie. Sărbătorirea a fost atât de impresionantă cum nu cred să mai fi fost alta de aceeaș natură. Ea s'a desfășurat într'o

atmosferă de caldă admirație și afectuasă recunoștință. Atunci la aceea sărbătorire, D-I Colonel Milcoveanu, Prefectul de atunci al Județului nostru, în cuvântarea sa omagială, a făcut cunoscut asistenței, că printr'un raport motivat, a solicitat onoratului Minister al Instrucțiunii publice, ca numele lui Ștefan Velovan să fie dat acestei școale, iar Onoratul nostru Minister a aprobat imediat propunerea Prefectului de Dolj. De atunci Ștefan Velovan a devenit patronul spiritual al acestei școale.

După ieșirea lui la pensie, Ștefan Velovan a trăit retras alături de soția sa, în refugiu lor patriarhal dela Rusca în casa pe care o botezase Ștefanica, nume format din contopirea numelui său cu acela al soției sale.

Acolo la Rusca Ștefan Velovan se slinge din viață după o scurtă suferință în ziua de 26 Iulie 1932. La înmormântarea lui care s'a făcut în Caransebeș, a luat parte și o delegație a Corpului Profesorat al Școalei noastre condusă de D-I Director Ilie Popescu Teiușani. Au participat deasemenea și unii dintre foștii săi învățători dela școala de aplicație: Marin Florescu, Ilie Jianu, Dumitru Stoica Ion Antoniu, I. David și alții.

Aceasta e schițată în linii largi viața lui Ștefan Velovan.

Dar omul? O puternică personalitate foarte complexă și de o rară distincțiune sufletească.

Pregătit la Universitățile germane, avea o solidă și foarte întinsă cultură nu numai în filosofie și în Șt. Naturale, ci în toate domeniile de cunoștințe. Velovan era un erudit și un enciclopedist. Dar mai mult decât atât: Ștefan Velovan era un gânditor original. Știa ce spusese înainte lui, mințile de elită din specialitatea sa; își asimilase pe deplin ideile lor: dar ceea ce spusese înaintașii săi. îi servea numai ca un punct de plecare în desfășurarea pe o linie ascendentă a propriei sale cugetări.

Și totuși, omul acesta, cu o minte înzestrată de atâtea cunoștințe și cu atât de mare vigoare intelectuală, era de o rară modestie. Nu-i plăcea să facă paradă de cunoștințele sale. Întâmplător surprindeai cât știe și câte știe. Nu-i plăcea să iese în frunte. Sta departe; dar când îl descopereai și te apropiai de el, te simțeai imediat dominat.

Era modest Velovan dar n'ași putea zice că nu era conștient de propria lui valoare. Si totuși, în sufletul său, ambiția nu-și găsea loc. N'a avut

Studiul antropometric al școlarului.

urmare

aceste măsurători - Mai întâiu trebuie să le facem precis, cu aceleași instrumente numai după un prealabil exercițiu pentru familiarizare, după aceeaș metodă și tehnică, dimineața și fără grabă. Iar pentru a ști ce măsurători să executăm, avem o fișă antropometrică completă a Laboratorului din București, formată dintr'o singură pagină de coală porotalie.

Aceasta cuprinde la început câteva date preliminare ca: Numele (intreg) al celui măsurat, locul și județul nașterii; data nașterii, vârsta cronologică (în ani și luni), naționalitatea, rasa, clasa, școala; crono (vârsta în semestre) religia, meseria tatălui și data examenului. Cuprinde apoi trei coloane în prima fiind indicate cele 24 de măsurători ce trebuiesc efectuate, grupate după instrumentul necesitat de fiecare; în a doua, se consemnează numeric măsurătoarea și în cea de-a

treia se trec diferite observații sau eventuale noi măsurători când se repetă.

Sub aceste coloane se găsesc toate formulele individuale ce se pot completa numai din interpretarea datelor de mai sus și de care nu ne ocupăm acum. Pe lângă fișă avem nevoie de următoarele instrumente: Spirometru cu aer pentru măsurarea capacității pulmonare (vitale), cântarul pentru greutate, toaza antropometrică compusă din podium, statiul gradat, cursor și scăunel pentru talie: compasul craniometric, metrul panglică, dinamometru pentru forța muschiulară (collen) și echerul pentru înălțimea craniului.

Nu trebuie să lipsească nici o sticlă cu spirt pentru desinfectarea tubului de sticlă dela spirometru.

Odată înarmați cu acestea, trecem la executarea măsurătorilor. Copiii desbrăcați complet au în mână numai fișele complete cu datele preliminare.

Astfel, dacă sunt prea mulți se ia în serii de câte 10-15 și se așează în fața spirometrului. Aci se fac câteva

exerciții de respirație, după care li se explică ce au de făcut. Pe rând, trece fiecare la spirometru ținând tubul de cauciuc terminat cu unul de sticlă, în mâna dreaptă; trage aer mult în piept introduce tubul în gură și suflă tot aerul tras în piept care face să se ridice tubul gradat al spirometrului, pe care se citește capacitatea pulmonară sau vitală a fiecăruia.

Acest lucru se face de trei ori cu fiecare ca să fim mai siguri și se notează în fișă numărul ce indică cea mai mare capacitate vitală din cele trei obținute. Tubul se desinfectază și se dă copilului următor. După această măsurătoare se trece la compasul craniometric. Aci, se așează copilul cu spatele la operator, în poziție dreaptă pentru măsura diametrului transversal cranian.

Se deschide compasul și i se fixează vârfulurile puțin deasupra pavilioanelor urechilor, orizontal pe parietale, căutându-se punctele cele mai depărtate ale craniului și distanța se citește pe lama gradată a compasului, consemnându-se în fișă în rubrica respectivă.

niciodată vreo veleitate de a se ridica la situații înalte. Respingea chiar asemenea sugestii, cum a făcut cu Borgovan, colegul lui de specialitate din București.

Sufletul cu desăvârșire cinstit, corect în toate acțiunile sale, n'ar fi primit niciodată mai mult decât ar fi putut îndeplini cu o scrupuloasă conștiințiozitate. Un fapt elocvent în această privință. Venise Velovan din Caransebeș și se găsea în cabinetul Ministrului. Tache Ionescu începuse să-i înșire atribuțiile pe care avea de gând să i le încredințeze. E însă întrerupt de Velovan, care îi spune hotărât: „Domnule Ministru, eu nu pot primi decât să fiu profesorul unei singure catedre”. Surprins Tache Ionescu exclamă: „Ești un om rar, D-ta, D-le Velovan. Ești primul care nu vrea să primească atât cât îi dau. Până acum n'am avut în fața mea, decât oameni, care niciodată nu s'au mulțumit cu cât le-am dat”.

Spirit de ordine și legalitate, nu și-ar fi îngăduit o cât de însemnată acțiune care ar fi înfrânat aceste cerințe. N'a intrat în biroul Inspectoratului Școlar, ca să obțină viza pe carnetele de călătorie, pentru că citise pe ușe că în ziua aceea accesul publicului nu era îngăduit, deși văzuse pe mulți că intraseră. Decât să facă un act pe care îl socotea anarhic, a preferat să rămână păgubaș de costul celor două bilete de tren, pe care le cumpărase ca să plece împreună cu Doamna, în seara acelei zile, la Rusca.

Trăind retras într'un foarte restrâns cerc de prieteni, scutit de nevoile materiale vieții prin îngrijirile atente și pline de afecțiune ale nobilei sale soții, Velovan nu cunoștea lumea așa cum e ea în realitate. Lumea și-o închipuia Velovan că e după chipul și asemănarea sa. Iși închipuia că toți sunt corecți și conștiințioși în îndeplinirea atribuțiilor lor. Aștepta de ani de zile să i se recunoască și de către Cameră, cum i se recunoșcuse de către Senal, cetățenia română. Nu-i mai venea rândul pentru că într-una erau trecuți alții peste rândul său. N'a putut fi convins să ceară biroului Camerii ca să i se respecte rândul. „Eu nu pot jigni pe funcționarii biroului Camerii, printr'un demers, care ar însemna suspectarea corectitudinii lor” spunea Velovan. De aceea fără știrea dânsului a fost nevoie de o intervenție stăruitoare pe lângă deputatul de Dolj, Nae Romanescu, Pre-

ședintele Comisiunii de Indigenate a Camerii, pentru ca Velovan să obțină cetățenia română în anul 1911, după 18 ani dela venirea lui în țară. Lumea era pentru Velovan o deducere logică, trasă din câteva premise morale. De aceea ciocnirea lui cu lumea îi pricinuia mari desiluzii. O desiluzie a fost pentru el și Parlamentul, pe care ajunsese să-l numească „Palavrament” și din care n'a mai voit să facă parte.

Ca profesor de Pedagogie, Velovan face parte din falanga pionierilor, care impun Pedagogia printre obiectele de învățământ într'o vreme când Pedagogia era socotită ca o inutilitate, chiar de către cea mai mare parte dintre intelectuali. Velovan este un deschizător de drum nou, drum care azi e bălăturit și pe care mulți se plimbă cu ușurință. Velovan este unul dintre cei dintâi care aduce un metod de predare rațională, bazat pe principii didactice precise. Sunt unii care pretind că Pedagogia lui Velovan este astăzi învechită. Nu știu dacă este învechită sau nu. Nu vreau să mă pronunț asupra acestei chestiuni. Știu însă un lucru. Pe un om, orcare ar fi el, dacă vrei să fii drept, să nu-l judeci decât la lumina timpului. Dacă-l scoți din cadrul epocii sale, și-l confrunți cu progresele realizate ulterior, comiți nu numai un act de nedreptate, comiți mai mult decât atât, O impietate.

Velovan a fost și un bun coleg, totdeauna afabil și îndatoritor. Dela primul contact cu dânsul, prin atitudinea și privirea sa pătrunzătoare, prin vorba sa cumpănită, prin expunerea limpede și prin stăpânirea desăvârșită a chestiunii în discuție, te impresiona puternic și te domina. Asupra tuturor colegilor, Velovan avea o netăgăduită autoritate morală. Prezența lui Velovan făcea ca în cancelarea noastră să fie o senină atmosferă de colegitate. Prin influența prin care el o exercita asupra colegilor, discuțiile noastre din cancelarie nu ieșeau din domeniul școlii și al învățământului și ele se mențineau totdeauna la un nivel ridicat.

Pentru toți colegii, Velovan a fost un model viu de exactă și conștiințioasă îndeplinire a îndatoririlor profesionale. Era cel dintâi care intra în clasă și era cel din urmă care ieșea din clasă. Când Velovan se îndrepta spre ușa cancelariei, nici unul dintre noi n'ar mai fi rămas în ea. I-ar fi fost rușine. I s'ar fi părut că privirea

lui Velovan este o tăcută dojană.

În lunga sa carieră de 49 ani, și în ultimii ca și în primii ani, Velovan și-a făcut cursul cu multă căldură și cu tot atâta putere de convingere. Așa își conducea Velovan elevii; așa îi făcea să le fie dragă Pedagogia. Învătau elevii la Pedagogie, nu din constrângere, nu de teama notei rele; ci învățau de plăcere și mai învățau de teamă ca nu cumva să supere pe profesorul lor, teamă izvorâtă dintr'un adânc sentiment de respectuasă iubire. Am fost 17 ani alături de Velovan și pot spune că n'am pomenit elev corigent la Pedagogie.

Aceeaș autoritate morală o exercita Velovan și la Școala de Aplicație. La Școala de Aplicație nu putea să fie discuție asupra metodei de predare. Nu se putea ca un învățător să susțină o metodă de predare și alt învățător să susțină o altă metodă de predare. O discuție contradictorie asupra metodei de predare era cu desăvârșire exclusă. Metoda de predare nu poate fi decât una: aceea a maestrului. Iar maestrul nu-și impunea metoda prin constrângere, ci era primită de învățători și elevi din convingerea pe care și-o făceau că o metodă de predare mai bună decât a maestrului nu poate fi.

Velovan avea un plan general de învățământ precis stabilit și perfect motivat. Ori ce lecție din orice obiect de învățământ nu era decât un caz concret asupra căruia se aplica planul general de învățământ.

O lecție ținută, firește, era discutată dar discuția nu putea fi alta decât dacă ea fusese sau nu ținută în conformitate cu planul general de învățământ.

Această procedură avea bunul că ferea pe tânărul învățător de dibuiri. Ea era o călăuză și un sprijin pentru învățător pe drumul lung al carierei sale.

Amintirea lui Velovan s'a pătrat vie în mintea foștilor săi elevi, prin folosirea în fiecare zi și în fiecare oră de clasă a metodei sale de predare. Folosirea zilnică a metodei de predare a alimentat într-una cultul pe care l'aveau în inimă pentru profesorul lor de Pedagogie, încă de pe când au pornit depe băncile școlii.

Și cum cu fiecare nouă promoție s'a tot sporit numărul celor care se slujuiau de planul general de învățământ a lui Velovan, s'a ajuns la o mișcare pedagogică proprie, cunoscută sub numele de *Curentul Velovanist*.

Cultul Velovanistilor pentru maestrul lor, a rezistat acțiunii corosive pe care timpul o are în curgerea lui. Dovadă despre aceasta este ridicarea acestui monument.

Meritul inițiativei unui monument lui Ștefan Velovan îl au D-nii Marin

Florescu și Ilie Jianu, primii învățători ai Școlii de aplicație și colaboratorii maestrului timp de 14 ani. Fondul bănesc a fost adunat prin subscripție publică. Au scris aproape exclusiv învățătorii, cea mai mare parte foști elevi ai lui Velovan. Din mica lor leafă au dat obolul lor, ca o ofrandă pioasă a sentimentelor de recunoștință și venerație.

Bustul este opera artistului sculptor craiovean, D-l A. Chiciu și a fost turnat în atelierul local al frajilor Landman și marmora socului a fost dată cu reducere de preț de către direcțiunea carierei dela Ruschifa.

Și acum la sfârșitul cuvântării mele, Domnule Director al Școlii, Comitetul prin mine, vă încredințez acest bust în bronz al aceluia al cărui nume școala îl poartă, pentruca el să străjuiască aci la porțile ei, să amintească tuturor: profesori și elevi, virtuțile aceluia ce a fost Ștefan Velovan și să-i îndemne ca și ei să și le însușească.

Proslăvită să fie în veci memoria lui Ștefan Velovan.

ILIE GELEP

Prof. Sc. Normală de Inv.
„Ștefan Velovan”
Craiova

Banca Populară „SPIRU HARET”

Societate de credit și Economie a
Grupului Didactic Primar
din
Județul Mehedinți
No. 453

1938 Iunie 9

Circulară Membrilor Societarii.

Toți societarii acestei Bănci, *căroră nu li s'au făcut rețineri* prin statele de salariu pe lunile Aprilie și Mai 1938 pentru plata cotizațiilor la complectarea capitalului social subscris și pentru restituirea ratelor din împrumuturile contractate la această bancă, din motive ce se cunosc, *sunt invitați a trimite cu prima poștă sau cu prima ocaziune direct la Casa Băncii sumele nereținute* (cotizații la capital și rate la împrumut). Altfel, cu multă părere de rău, suntem nevoiți a *folosi calea execuției silite, adică a sequestrului pe salariu*, până la complectarea acoperirii a *obligățiunilor* (cotizații la capital până la complectarea capitalului subscris art. 31 din statute; restituirea sumelor împrumutate ale căror rate nu au fost depuse la timp art. 32 al. d. din statute.)

Pe lângă neajunsul că sequestrul urmărește tot salariul disponibil, după reținerile pentru Casa de Credit a corpului Didactic, el necesită și cheltuieli de urmărire ce cad în sarcina tot a datornicului.

Stăruim deci în invitația noastră ce o facem din spirit de colegialitate și de cooperatori, pentru a înlătura formalități neplăcute și cheltuieli nedorite.

Președinte,

D. Dăncău

Vice-Președinte,
Sava Bărbătescu.

În aceeași poziție se măsoară și diametrul bi-acromial. Operatorul caută mai întâiu acromionul care-i vârful umărului care se găsește la capătul extrem al apafizei, mai sus de extremitatea humerus-ului și pe acestea așează vârfurile Compasului. Distanța dintre acromioane este tocmai diametrul căutat a cărui valoare numerică se trece în fișă.

După aceasta, se trece la măsurarea diametrului transversal al trunchiului normal și în inspirație.

Aici, copilul care-i tot cu spatele la operator, ridică puțin mâinile în sus pentru a putea fixa vârfurile compasului pe convexitățile costale (coastele din dreptul lui Corpusterni) deci pe coaste nu între ele și se strânge puțin Compasul. Copilul lasă mâinile în jos bine și se citește distanța pe lama care reprezintă diametrul transversal al trunchiului normal, Compasul rămâne mai departe fixat pe coaste și se invită copilul să tragă aer mult în piept, dilatând cavitatea toracică la extrem când se și citește distanța dintre vârfurile compasului

pe lama sa, obținând diametrul transversal al trunchiului în inspirație.

Acum, copilul este întors în profil fie că stă în picioare sau pe scaun, după ușurința operatorului, pentru a măsura diametrul antero - posterior al craniului. Astfel, se așează unul din vârfurile Compasului deasupra rădăcinii nasului - pe glabelă - între sprâncene; iar celălalt pe partea cea mai proeminentă a coreipitalului din acelaș plan și se citește distanța în centimetri.

În aceeași poziție se face măsurarea diametrului anteroposterior al trunchiului. Un vârf al compasului se fixează la nivelul extremității inferioare a Sternului, iar celălalt în acelaș plan orizontal pe șira spinării și se citește distanța respectivă care indică diametrul măsurat.

Copilul este așezat apoi cu fața la operator în picioare și i se măsoară diametrul bi-axiliar, așezându-se vârfurile compasului la nivelul subțiorilor și se citește distanța care-i diametrul - luat în expirație.

După aceasta, se trece la măsurarea

cu metrul panglică. Subiectul de măsurat se așează cu fața la operator, în picioare drept și ridică puțin mâinile în sus cât se poate așeza panglica care se fixează la spate sub omoșplăți: iar în față direct sub mamele, orizontal.

Astfel se ia măsura fără a se mișca panglica din poziția aceasta atât a perimetrului toracic (xifoidian) normal, în inspirație profundă și în expirație forțată, numai slăbind și strângând panglica.

Această măsurătoare se repetă de mai multe ori pentru a se lua cât mai exact.

Se așează apoi copilul în profil și se măsoară astfel: întâiu membrele superioare dela acromion până la vârful medius-ului: apoi cele inferioare dela marele trocanter care nu trebuie confundat cu soldul până la călcâi (podea).

Facem suma acestor măsurători și ne dă tocmai oasele, iar lungimea membrilor inferioare se înseamnă și separat, fiindu-ne necesare la diametrul vertical al trunchiului înălțime. Tot

cu metrul panglică se măsoară și dezvoltarea musculară. Se cuprinde cu metrul panglică partea cea mai umflată a antebrațului drept și se citește valoarea respectivă. După aceasta se invită copilul să facă mușchi adică să încordeze antebrațul și se ia și această valoare. Diferența dintre cele două valori este dezvoltarea musculară.

Se trece la toaza antropometrică. Aci, copilul se urcă pe podium, stând cu spatele lipit de stativul gradat, cu fața la operator, picioarele drepte, vârfurile despărțite, privirea drept înainte, bărbia puțin lăsată în jos etc.

Poziția fiind fixată, operatorul coboară cursorul pe stativ în așa fel să atingă vârful capului (vertexul)

Copilul este dat jos și se citește distanța de jos dela podium și până la cursor care este înălțimea sau talia.

Din nou se urcă pe podium copilul, stând însă în profil cu umărul lipit de stativ în poziția normală.

Se citește distanța dela acromion la podium și din ea se scade lungimea membrilor inferioare măsurată cu metrul panglică și căpătăm astfel diametrul vertical al trunchiului: înălțime.

va urma

Iulian Corlinescu

inv. licențiat în pedagogie

de ulucă, ce ar costa iarăși 2000—3000 lei; vite: 4 boi, 2 cai, 1 vacă cu lapte, 20—30 de oi, 2 porci, ce s'ar urca până la 1500—2000 lei; unelte agricole: car, plug de fier, grapă de fier, secerătoare, vânturătoare, țiindru (trior), căruță, sanie — ce s'ar socoti iarăși până la 2000—3000 lei; teren 10—25 pogoane, prețuit cu 200 lei pogonul. In categoria aceasta ar intra vreo 10 familii.

Dau aci o copie după actul de împărțirea averii preotului Barbu Stoichișescu mort în 1876, între moștenitorii Radu Popescu, Petre Popescu și Ion Bărbătescu.

„Actu de pace

Noi subsemnații Radu și Petre frați și fii ai Preotului Barbu decedat și fost locuitori într'această comună Rocșoreni.

Aslăzi douăzeci și patru Mai anul una mie optsute șaptezeci și șapte, întrunindu-ne și cu frațele nostru Ion Bărbătescu pentru împărțirea averii mișcătoare și nemișcătoare ce au rămas după urma decedatului nostru tată. Am împărțit-o egal între noi trei frați, după cum urmează. Adică din căși luând fiecare câte una din care lăsam fratelui nostru Ion casa în care șade, rămânând pivnița tovarășie Ion și Petre pe dânsa, iar conacul care a fost cu grâu rămâne numai al lui Ion precum și grajdurile al de cai și al de boi să fie tovarășii Ion și Petre pe ele; grâul ce a rămas pe urma tatălui nostru rămâne tot al lui Ion cu îndatorire ca el să comânde pe tata după-cum i-a zis chiar el la moartea lui. Vasele s'au regulat împărțea după cum urmează: Adică lui Ion i se lasă una butie de una sută vedre mari, una butie de patruzeci vedre mari, una puțină de una sută vedre și una de patruzeci vedre de varză, una brădoaică și un hârdău precum și mesele din casă și căldarea mare, asemenea și lăzile; I se lasă lui Pătru, una butie de șaptezeci de vedre, una de șizeci, un butoi de douăzeci vedre, unu de douăsprezece vedre, una brădoaică de douăzeci vedre și una puțină de o sută cincizeci vedre, două brădoici de murători și una fucie. Se dă lui Radu una butie de una sută cinsprezece vedre, una puțină de șaptezeci vedre și una de nouăzeci vedre; lăsam curtea, stoborii ei lui Ion și Pătru amândoi în tovarășie. Iară cei dela grădini să fim frați câte trei. Prunii cei dela Todostia cât și cei din grădini deacasă să-i împărțim frățește, sălciile și iagozii să fim toți frații tovarășii pe ele. Oile rămân tovarășii Ion și Pătru pe ele cu obligațiunea să taie din ele oricâte va fi trebuință spre a face comândarea tatălui nostru. Porci doi rămân ai lui Ion, boii unul lui Pătru și unul lui Ion. Catârul rămâne pe seama lui Ion. Asemenea și lâna ce o are rămâne tot a lui Ion. Iară caii unul să-l ia Pătru și unul să-l dea de pomână tatii. Iară via rămâne după cum o avem în stăpânire. Furcile pătului rămân ale lui Ion, căruța rămâne de împărțanie.

Pentru care dară am încheiat acest actu de pace scriindu-l și subscriindu-l l-am lăsat în păstrarea fratelui nostru Ion fără a mai căuta vreo pretenție de judecată sau nemulțămire la care la formarea actului fiindu față cei jos iscăliți.

(ss) Radu Popescu
(ss) Petre Popescu
(ss) Ion Bărbătescu

Un mijlocași are cam următoarea avere: Casă cu 3 camere: două de locuit și una de gătit (hogeac), acoperite cu tablă sau șindrilă, văruiță peste tot, ce se urcă dela 1000 până la 2000 lei; acareturi pe lângă casă până la 1000 lei; vite: 2 boi, 1 vacă, 1 cal, 10 oi, 1 porc—ce ar costa dela 500—1000 lei; unelte de muncă: plug, grapă, car, sanie, etc. până la 500 sau 600 lei; pământ dela 5 pogoane până la 12 pogoane. In această categorie sunt vreo sută de familii.

Un codaș are casă făcută din lemn, acoperită cu coceni ori paie, nevăruiță pe dinafară ce costă dela 200 până la 500 lei; acareturi: coșare pentru vite, șoproane, gard de stobori ori de mărăcini, pătule de nuiele—s'ar urca toate la 200—300 lei; unelte: sapă plug de lemn, grapă de mărăcini; vite: 1 bou și 1 vacă, 5 oi, 1 porc, câteva paseri; pământ dela 3 litre (3/4 pogon) până la 3—4 pogoane.

In categoria aceasta sunt vreo 50—60 de familii.
Un mijlocaș plătește impozite: Dau chitanța Nr 372 | 1887, a locuitorului Ion Bărbătescu în copie.

Volumul II		Fila 27	
Districtul Mededinți, Nr. rolului _____, Nr. 372, anul 1887 luna g-vrie în 4 zile. Primiți dela D-1 Ioan Bărbătescu din comuna (sau desp.) Rocșoreni în complul sumelor ce datorează pe tot anul 1886 87.			
Căi de comunicație	6	00	Subsemnalul perceptor atest că am primit suma de lei douăzeci și opt bani 22/00. Perceptor, (ss) Gh. Păunciu.
Patente (fix și proporțional)	1	50	
Foncieră			
Licențe (fix și proporțional)	7	50	
Total		75	
Zecimea pentru percepție			
Transmitere			
Taxa de 5% pe salarii			
Fonduri rurale			
Despăgubire dele însurăței	13	74	
Amenda din filocseră	3	00	
Taxa băuturilor spirtoase			
Zecimi județene	1	88	
" comunale	1	20	
" camerei de comerțiu			
" pentru drumuri		15	
Total perceput	28	22	

(va urma)

Cărți și reviste.

Piatră de hotar de Iulian Predescu, editura Datina din Turnu-Severin, prețul 95 lei.

Domnul Iulian Predescu avocat cunoscut publicist și colaborator al revistei literare „Datina”, prezintă publicului cetitor un volum de nuvele, în frunte cu nuvela „Piatră de hotar”.

Cartea întreagă e un dar al scriitorului, oferit vieții satului românesc, din ale cărui comori de artă și simțire și-a nutrit sufletul său de minunat povestitor.

Biserica și școala satului sunt învăluite într'un nimb de lumină, dătător de nădejde în îndeplinirea sfinteii lor misiuni — dobândirea răscumpărării sufletului omenesc.

Stilul, ca murmurul unui izvor de munte: la început mai domol, apoi mai vioi și din ce în ce mai cuceritor.

Natura cu frumusețile ei brodează fermecător firul povestirilor — Mirosul florilor de livadă îl guști din fiecare pagină.

Nici Editura nu a cruțat oboșeala și sacrificii, ca să prezinte acest volum într'o formă cât mai accesibilă.

Credem că și colegii noștri vor găsi în acest volum o lectură aleasă și li-l recomandăm.
S. B.

* * *

Editura „Librăria Școalelor” Craiova lansează o serie de lucrări. Au apărut până acum romanele istorice: *Atila și Ioan cel Groaznic*, lucrări cu răsănet mondial, traduse în românește.

Ne vom ocupa mai amănunțit de ele într'unul din numerile viitoare.

* * *

Editura Cugetarea București a dat corpului didactic un volum ce-l interesează; B. Iordan. *Antologia Invățătorilor în Literatură*, cu biografii ale învățătorilor scriitori și dinoperile lor.

* * *

Revistă general a învățământului Anul XXVI—Nr. 7-8 Sept.—Octombrie 1938 cu un sumar bogat. Semnalăm cititorilor articolele: *C. Kirîțescu* manualele școlare și *Radu Petre* Colaborarea elevilor la pregătirea lecțiilor.

Domnul C. Kirîțescu — fost director general al învățământului superior — a expus ca raportor în conferința Internațională a Instrucției publice ce s'a ținut anul acesta (1938) la Geneva chestiunea „Elaborarea, utilizarea și alegerea manualelor didactice”. Sunt interesante informațiunile despre diferitele sisteme din țările din lume referitoare la editarea manualelor școlare și apoi concluziunile la care se ajunge în acest raport.

Articolul d-lui Radu Petre arată calea prin care elevii sunt interesați la pregătirea lecțiilor; găsirea materialului necesar lecțiilor și aplicarea la viața practică a celor învățate.

Cu acest metod se împlinește un mare gol în clasele noastre: procurarea materialului didactic atâta de trebuincios.

Știri și fapte

Primim: „In ziua de 7 Noembrie a. c. mi-a făcut inspecție la clasă. Procesul-verbal l-a încheiat în ziua de 17 Noembrie, după plata salariului, când mi-a întins invitațiunea de a mă face membru la B-ca d-lor și de a semna o hârtie prin care se cere înfirmarea hotărîrii adunării generale a băncii Spiru Haret în contra fuziunii, întrucât s'ar fi făcut prin prestunea consiliului de ad-ție (?). Am refuzat categoric să semnez. In ziua de 18 Noembrie am luat cunoștiință de procesul-verbal încheiat pe două fețe.

Ce să-ți spun? O monstruoșitate! Realitatea e prevăzută absolut eronat”.

Și acel care face asemenea inspecții, cu procese-verbale dresate după ce învățătorii refuză să facă acte de slugărnicie, e... subrevizorul delegat Axente Ghindoc! O fi uitat el tristele situații în care s'a găsit de multe ori în fața colegului pe care încearcă să-l baljocorească?
S. B.

Noutăți Didactice.

Abecedar geografic: partea I pentru clasa I primară lei 15 și partea II cu îndrumări pentru predarea Geografiei Ținutului Olt, pentru clasa II primară lei 20, de Marin Florescu, Ilie Jianu și Sava Bărbătescu institutori, editura Librăria Școalelor Craiova, ediția 1938.

Acest *abecedar geografic*, ce se găsește la toate librăriile din țară și la editură, se înfățișază în două caiete format „caete de desen”. Amândouă au câte o colecție de vederi, planuri și hărți geografice, necesare predării învățământului geografic în clasele începătoare; urmează în fiecare apoi o serie de îndrumări și sugestii pentru intuirea mediului elevilor și pentru executarea planurilor și hărților respective.

Acest *abecedar geografic* pune la îndemâna elevilor primele elemente geografice necesare învățaturii geografiei în școala primară. El este și o bună călăuză pentru învățător în lipsa manualului înălăturat din clasele I și II.

Incredințați că aducem un serviciu real colegilor învățători și colegelor învățătoare, îndrăsnim să-l recomandăm pentru a-l cereța și pune în mâna micuților școlari. Editura face 20% reducere din preț pentru elevi și 20% rabat pentru d-nii învățători.
S. B.

In ziua de 24 Septembrie 1938, s'a stins din viață bătrânul învățător pensionar Mihail Stăncescu, din comuna Piria județul Mehedinți. S'a născut în Stăncescu și fu al Preotului Gr. Stăncescu și al Radei, născută Bungețianu. Cu el, dispăre, de pe plaiurile Dumbrăvii, una din cele mai reprezentative figuri ale intelectualității satelor. Absolvent al seminarului din Râmnic din (1877) este numit învățător în toamna aceluiași an la Bârlogeni, apoi la Stângăcea, Strehaia, de unde pleacă pentru a se statornici definitiv la Piria, profesând aci până la ieșirea la pensie în 1908. Pensionar la vârsta de nici 50 de ani, el simte o impulsune tot mai accentuată pentru viața cetățenească. E ales primar în comuna lui, apoi consilier județean.

In familia învățătoarească, el a ocupat un loc de frunte, bucurându-se de stima și dragostea colegilor prin calitățile sale, prin caracter, prin temperament și prin verva lui, căci prin cuvântul lui fascina și stăpânea masele. Mucenic al acțiunii de Jertfă, trece în cele cerești cu datoria îndeplinită pe pământ, urmat de părerile de rău ale plaiurilor Dumbrăvii și lăsând urmașilor un testament de o scumpă și rară apreciere în stima cu care ei vor înțelege să considere și să cinstească strădania, curajul și devotamentul acestui slujitor credincios al ideilor și acțiunilor mari de dreptate pămăntească.

Noi, cei grupați în jurul acestei publicatiuni, ne plecăm cu smerenie în recunoștiință în fața memoriei acestui vrednic apostol al școalei și al satului preamărind viața sa, cu tot sbucium în care a fost trăit.

Odihnească în pace!